

УДК 130.123.4:378.011.3-051

*К. В. Тетерятников
аспірант богослов'я**Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова***ПРОТЕСТАНТСЬКА ТРУДОВА ЕТИКА ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ**

Сьогодні українське суспільство перебуває у пошуку альтернативних поглядів у сфері трудової етики. Це пов'язано із трансформаційними соціально-політичними і релігійними процесами в Україні. А так як у сучасній постсекулярній епісоді релігія не вважається чимось негативним, тим більше в етичних питаннях, то погляд зупиняється на протестантській трудовій етиці. Оскільки традиційно українське суспільство вважається православним, ніхто не помічав важливості протестантської етики, поки українці не зіштовхнулись із необхідністю суспільно-політичного вибору та євроінтеграції. Адже бажання жити по-європейськи без розуміння того, що вважається головним етичним чинником громадянського суспільства в Західних країнах, призводить до того, що ми не можемо вийти на необхідний рівень перетворення і трансформації суспільства. Таким чинником є протестантська трудова етика, яка має на увазі ідею добросовісності праці, необхідність сумлінної і якісної роботи, старанність та ідею збагачення.

Протестантська етика веде свою історію із часів західно-європейської реформації XVI ст. і виявляє закономірність існування західних суспільств, які визначили протестантський образ свідомості. Система протестантської етики переживала різні етапи свого розвитку і трансформації, але її незмінною основою є Святе Письмо, точніше його інтерпретація і система етичних принципів життя. Так, на початку XX ст. німецький соціолог М. Вебер у своїй фундаментальній праці «Протестантська етика і дух капіталізму» намагався проаналізувати вплив протестантизму на формування капіталістичних відносин і довів, що саме протестантська етика стала поштовхом до розвитку капіталізму. Вплив класичного протестантизму на економічне зростання вимагає всебічного аналізу причин впливу протестантської трудової етики на економіку для побудови зрілого громадянського суспільства в Україні.

Мета цього дослідження полягає у системному аналізі сучасної протестантської етики праці та її впливу на українське суспільство. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких основних дослідницьких завдань: необхідність дати визначення поняттю «протестантська етика праці», з'ясувати стан взаємозв'язку між етикою праці та українським контекстом, виявити і дослідити вплив протестантської етики праці на суспільство.

Трудова етика як важливе і необхідне явище економічної і соціальної життєдіяльності постійно перебуває у зоні уваги дослідників. Класик соціології М. Вебер у праці «Протестантська етика і дух капіталізму» дослідив питання про зв'язок релігії з економікою. Гіпотеза М. Вебера про роль аскетичного протестантизму у становленні сучасного капіталізму поклала початок цілої бібліотеки наукових і полемічних праць на цю тему. Після М. Вебера дослідження трудової етики завертали у царину трудових відносин (К. Маркс), мотивації праці (Ф. Тейлор), ієрархії людських потреб (А. Маслоу) тощо.

Проблеми взаємозв'язку між релігійною і світською етичними системами є предметом досліджень і дискусій щодо вивчення феномена впливу релігійної етики на суспільство. Але дослідженням саме протестантської етики в Україні не приділялось достатньої уваги. Наявний дефіцит вітчизняних досліджень протестантської етики зумовив необхідність авторського звернення до заявленої теми, постановку дослідницьких завдань і структуру дисертаційного дослідження, яке має на меті всебічно та систематично дослідити феномен протестантської етики у її зв'язку з етикою загалом.

Теорія М. Вебера, висунута в 1905 році, поширилась, знайшла переконаних прихильників, а також критиків.

Наступним, хто досліджував релігію і становлення капіталізму, був Р. Тоуні, який видав свою працю у 1926 році. Р. Тоуні здебільшого погоджувався із М. Вебером, хоча менше акцентував увагу на причинних відносинах між протестантизмом і капіталізмом, не надавав кальвінізму таке велике значення [10]. Він зазначав, що сучасний капіталізм виник завдяки протестантській реформації. Як приклади появи капіталізму дослідник наводив такі комерційні центри XV століття, як Венеція, Флоренція і Фландрія.

На думку Р. Тоуні, з'являється середній клас, який став тяжіти до нових протестантських сект завдяки тісному зв'язку панівних церков – римсько-католицької на континенті й англіканської в Англії – зі старою землевласницькою аристократією. Тому протестантизм і капіталізм розвивалися поруч, без «породження» одного іншим.

Основними критиками Веберовської теорії були в різні часи Г. Робертсон (1933 р.), К. Самуельсен (1957, 1961 рр.), Х. Тревор-Роупер (1967, 1967 рр.), але на думку І. Забаєва, будь-яка критика цієї теорії наштовхується на її три складові. По-перше, сам М. Вебер не дає визначень ключовим словам та поняттям, які використовує, і тому його можна тлумачити по-різному. По-друге, він ніде не констатує, що протестантизм є єдиним фактором, що привів до життя капіталізму. По-третє, М. Вебер не наводить свідчень про те, як у дійсності сприймали себе віруючі щодо доктрин, у які вірили [5, с. 78–79].

Дослідження у визначеному напрямі передбачає розгляд таких загальних питань:

- стан справ протестантської церкви та український соціально-політичний і економічний контекст;
- розуміння протестантської трудової етики та її важливість в українському контексті;
- особливості здійснення принципів протестантської трудової етики в українських реаліях.

Стан справ: протестантські церкви та український соціально-політичний і економічний контекст

Складність українського соціально-політичного й економічного контексту пов'язана з імітацією проведення необхідних реформ в усіх сферах життя [6, с. 146]. Як наслідок, ми не бачимо позитивних перетворень, життя не стає кращим. Проєвропейський орієнтир України наштовхується на жорстоку реальність.

З іншого боку, євангельські церкви, які зайняті саморозвитком і місіонерством, за останні двадцять п'ять років після розпаду СРСР не звернули увагу на необхідність формування трудової етики як дисципліни, яка нарівні з церковним євангелізмом могла б позитивно впливати на суспільство. Церкви, зосередившись на «порятунку людських душ» [8, с. 22], випустили зі свого арсеналу довгострокову стратегію впливу через створення філософії «нового суспільства», яка б за допомогою відтвореної протестантської трудової етики могла б перетворювати зсередини український соціум. Здається, що для церкви важливіший «короткостроковий» вплив на суспільство через кризову соціальну допомогу в тому розумінні, що ми «зцілюємо рани суспільства», прагнучи врегулювати проблемні зони, не борючись з їхніми причинами. У цьому розумінні церква не буде атмосферою економічного зростання, заохочуючи своїх людей працювати для загального блага, розвивати економіку через працю. Отже, церква виявляється нездатною позитивно відреагувати на серйозні політичні зміни в країні і, на жаль, не займається підготовкою нового покоління пасіонарних лідерів для суспільства. Водночас Україна, обравши проєвропейський вектор розвитку, повинна звернути свою увагу не тільки на високий рівень життя європейських країн, а і

на трудову етику цих країн, яка сформувалась під впливом християнських цінностей, насамперед під впливом протестантизму в тих країнах, де він домінував. Дослідники спробували провести зв'язок між процвітанням, економічним зростанням, господарською діяльністю та релігією, і прийшли до висновку, що капіталістичне виробництво в Європі початку ХХ століття є наслідком протестантської трудової етики. Тут потрібно відзначити, що теза М. Вебера постійно оскаржується і має як своїх прихильників, так і супротивників, але в загальному він має рацію, шукаючи мотиви економічного процвітання в релігії [7, с. 409]. Наприклад, дослідник говорить, що кальвінізм (реформатська віра) сприяє позитивному розвитку суспільства [3, с. 67]. У своїй книзі він міркує, що церковна побожність, неприйняття світу й аскетизм абсолютно не заважають вести капіталістичне підприємництво і бізнес [3, с. 66]. Релігійної мотивації для формування трудової етики в Україні практично не вистачає. Для багатьох християнських конфесій в Україні церква – це «ковчег порятунку», а не авангард Божого Царства, тому головне завдання християни бачать у тому, щоб привести якомога більше людей до християнської віри, не звертаючи увагу на розбіжності із християнською етикою, зокрема й із трудовою.

Розуміння протестантської трудової етики і її важливість в українському контексті

Протестантська трудова етика є результатом реформаційних процесів у Західній Європі. Сама ж реформація призвела до секуляризації християнства, а етичний аспект почав переважати над релігійним [2, с. 210]. Відповідно, трудова етика перестала бути релігійною і почала орієнтуватись переважно на «світську» діяльність. Пригадується знаменита цитата М. Лютера: «покликання доярки не менш почесне, ніж покликання проповідника і священнослужителя», що має на увазі те, що вже немає чіткої межі між священством і профанацією у сфері праці, відповідно, трудова етика набуває інший – не релігійний характер. На думку М. Лютера, «цивільні професії, скромна діяльність у будинку й у дворі, на підприємстві і на посаді слід вважати не тим, що відволікають від неба, а тим, що вважається справді духовним заняттям» [2, с. 211].

Що ж таке протестантська трудова етика? Протестантська трудова етика несе з собою ідею добротності праці і необхідність сумлінної роботи, припускає якість, старанність і ідею збагачення. Для реформаторів трудова етика і сама праця – це сенс людського життя у світі, тому що праця виражає твою богообраність і виявляє Боже призначення – «благодать добрих справ показує, що дух усиновлення дано нам» [7, с. 409]. Іншими словами, через свою діяльність у світі щодо його перетворення віруючий може засвідчуватись у тому, що він перебуває серед обраних, тим самим заспокоювати свою стривожену совість через захопленість діяльністю у світі.

Актуальність протестантської етики як внутрішньої складової і основи для місії у професії розуміють національні лідери євангельських союзів України. Так, президент ВСЦ ЄХВ В. Антонюк у своєму інтерв'ю для дослідницького центру «Re-vision» підкреслив, що для нього «місія у професії – це насамперед нагадування про те, що було в Радянському Союзі, коли кожен християнин був місіонером на робочому місці» [13, с. 320]. Він каже: «Я вважаю, що це актуально і в наш час, коли будь-яке покоління християн реалізує місію у своїй професії. Я вірю у те, що кожен християнин повинен бути кращим як із професійної, так і з духовної точки зору, на тому місці, де його покликав Бог» [13, с. 320]. На думку лідера найбільшого протестантського союзу, церква повертається у її природний стан життя у суспільстві, коли вже ніхто не готовий тебе слухати, але від тебе, як і раніше, очікується, щоб ти був найкращим на своєму робочому місці.

Чому так? Тут потрібно відзначити, що ситуація у суспільстві за останні два з половиною десятиліття не сильно змінилась. Християн-протестантів в Україні всього 4,5% [11, с. 1], і це незважаючи на їхню активність, якій можуть

тільки позаздрити православні. Вся соціальна спрямованість євангельських церков упирається у відсутність найголовнішої складової – теології праці, яка могла зробити євангельський протестантизм більш адекватним в українському суспільстві. Бо хоча євангельські церкви в Україні і бачать себе спадкоємцями Реформації, але вони не зовсім є ними. Інтерес до святкування ювілею 500-річчя Реформації у 2017 р. є швидше поштовхом церков до благовістя, ніж ідейним фактором позитивних змін у церкві й у суспільстві. Ідеї Реформації так і не стали лейтмотивом стратегічних ініціатив до змін пострадянських церков. Адже концепція Реформації має на увазі постійні реформи, які не припиняються не тільки в церкві, а й зачіпають суспільство. Цей аспект взаємодії, що передбачає зміни не тільки в духовному і моральному житті, а й у соціально-політичному, часто не береться до уваги в українських євангельських церквах.

Таким чином, ревізія доктрини праці стає актуальним завданням для євангельських церков, які опинились перед необхідністю перегляду своїх світоглядних підстав. Усвідомлюючи необхідність у змінах і перетвореннях, ми зіштовхуємось із дефіцитом реформаторів. Конформізм убиває реформаційний дух, але очевидна криза лідерів відкриває не тільки проблеми, а й можливості.

М. Вебер – німецький соціолог, цікавий для нас своєю дослідницькою роботою із соціології релігії «Протестантська етика і дух капіталізму», написаною ним ще на початку ХХ століття, у 1905 р. У цій книзі автор піднімає питання впливу релігійного догмату на господарський уклад соціуму і на структуру суспільства. Вказана праця М. Вебера стала найбільш популярною його роботою. У ній автор говорить про те, що етична система кальвінізму як однієї із деномінацій протестантизму стала причиною зміни економічного центру Європи і переходу від католицьких французьких, іспанських та італійських міст у протестантські голландські, англійські, шотландські та німецькі міста. М. Вебер вважає, що коли суспільство має велику частку прихильників Реформації, воно виявляється здатним створити більш розвинену капіталістичну економіку [3, с. 67].

Але дослідження М. Вебера даються кінцем ХІХ – початком ХХ століття і мають на увазі класичний протестантизм, а в Україні переважна більшість протестантів належать до категорії пізнього протестантизму, який не перебуває під впливом теологічних засад М. Лютера та Ж. Кальвіна щодо трудової етики. Так, на думку М. Вебера, католицизм став перешкодою для суспільства на шляху до розвитку виробництва, але сучасний католицизм не є такою перешкодою. У минулому протестанти, незважаючи на свою незручність, були необхідними для розвитку економіки капіталістичних країн Європи. Так, пруському королю-солдату Фрідріху Вільгельму I доводилось миритись із перебуванням менонітів, незважаючи на категоричну відмову останніх від військової служби, тому що меноніти були головною опорою німецької промисловості [3, с. 68].

І. Барбур у своїй книзі «Етика в століття технології» в розділі «Людські цінності» говорить, що «на ранніх етапах протестантська етика проповідувала ощадливість і наполегливу працю, поєднання їх нерідко вело до фінансового успіху» [1, с. 65].

Християнська віра історично передбачала неприйняття світу, аскезу і відмову від занурення у світські справи [16, с. 1]. Що є відчуженість від світу? На думку М. Вебера, це підпорядкування усього способу життя релігійним інтересам. Це є як у католиків, так і у протестантів. М. Вебер показав, що ця теза про неприйняття світу має внутрішній зв'язок із капіталістичним підприємництвом і розвитком бізнесу. У цьому й парадокс. Цікаво, що етична система кальвіністів (реформатської віри) мотивувала послідовників до наполегливої праці, раціонального ведення господарства і вкладання прибутку в подальше виробництво. Це пов'язано також і з їхніми амбілінарністськими есхатологічними вподобаннями. М. Вебер вказав, що гонитва за добробутом у протестантів не була ознакою гріховної жадібності або честолюбства. Він звернув увагу, що протестанти по-новому ставились до багат-

ства, і цей підхід був аскетичним [7, с. 275]. М. Вебер називав це новим «духом капіталізму», підкреслюючи його нематеріальний характер і відсутність тяжіння до гедонізму.

У чому ж причина такого підходу? Це пов'язано з тим, що у протестантизмі порятунок не залежить від справ, а придбання капіталу не вважалось загрозою порятунку. На думку реформатських письменників XVII століття, які у своїх працях поєднували похвалу придбання капіталу у світі з критикою його розтрати, капітал слід примножувати, а не витратити [7, с. 276]. Погляд М. Вебера підтверджується аналізом сучасних протестантських громад у Латинській Америці (де мільйони людей за останні 20 років перейшли з католицизму у протестантизм). Як свідчать дослідження, серед тих, хто стали протестантами, люди з бідних верств піднімають свій життєвий рівень швидше, ніж католики [9, с. 1].

На думку М. Вебера, кальвіністська ідея про обраність надавала їм впевненість у спасінні і не впливала негативно на їхню світську діяльність. Вони займалися бізнесом і примноженням капіталу безсоромно за умови, що їхній капітал досягався прийнятними способами і не витрачався марнотратно [7, с. 275].

Особливості здійснення принципів протестантської трудової етики в українських реаліях

Евангельським протестантам в Україні потрібно врахувати фактор впливу реформатського богослов'я праці і розробити його у своєму контексті таким чином, щоб воно призвело до зростання евангельського підприємництва в країні. Ці зміни повинні виникнути в результаті того, що евангельські протестанти вийдуть за межі своєї деномінаційності і почнуть вести міжконфесійний діалог. Однією із проблем евангельських церков в Україні є підкреслення власної переваги. Дискусії про правильність віри не вщухають і досі, і найчастіше вони супроводжують ті церкви, які є відображенням модерністської культури.

Сучасним евангельським церквам, особливо із фундаменталістського блоку, необхідно припинити суперечки. У цьому розумінні показовий досвід тих церков, які, уникаючи суперечок, визначили «коло ортодоксії» евангельських церков, таким чином знявши напругу в міжденомінаційному діалозі [4, с. 264]. Ця напруга знімається і всередині громади, спрямовуючи її внутрішній потенціал на місію у професії і соціальному евангелізм. У підсумку це призводить до виходу громади за рамки своїх стін і необхідного впливу на суспільство для його подальшого перетворення.

Евангельські протестанти України потребують переосмислення своїх етичних засад у сфері трудової діяльності християн. Тільки тоді, коли евангельські церкви усвідомлять свою роль у суспільстві, вони зможуть переглянути своє богослов'я праці. Евангельський нігілізм щодо світу повинен змінитися «теологією надії», а праця у світі повинна перетворитися із стану праці як «неминучого зла» у стан, коли праця – це прославлення Бога з метою поширення Божого саява у цьому світі. Лише тоді у церкві з'являється віра в дівість слів молитви Отче наш: «...нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі» (Мт. 6:10).

Необхідно по-новому підійти до ролі церкви в суспільстві. Церква не повинна бути на узбіччі соціального життя, хоча вже не може бути і в його центрі. Секуляризм не допустить церкву до свого центру, а якщо і станеться це, то в українському контексті це буде не на користь протестантів. Де ж тоді місце для евангельської церкви в суспільстві? Її місце – в гущі подій і в епіцентрі проблем та викликів сучасного суспільства.

Церква в суспільстві – це спільнота Божого народу, вона складається з людей, що мають політичну зрілість, є соціально відповідальними і пасіонарними. Божа людина не може байдуже дивитися на те, що відбувається в країні, в якій вона живе. Її серце буде стискатися від болю або захоплюватися від радості, але вона не буде байдужою до того, що відбувається. А що відбувається у політичному житті країни? Безбожність і досі править балом! Чому так? Насамперед через те, що в керівництві країни залишаються ті ж люди, які і раніше перебували на керівних посадах, будучи

носіями радянського минулого з атеїстично-матеріалістичним світоглядом.

Де ж люди нової формації, нової хвилі, нового покоління? Їх поки що немає. Може, вони не можуть прорватись у гущу проблем, щоб бути провідниками Бога у цьому світі? А може, ще не настав їхній час? Думаючи над цією сферою людського життя, хочеться згадати приклад пророків Старого Завіту, які були яскравим уособленням активної громадянської позиції у своєму суспільстві. Вони були у центрі уваги народу і мали вплив на політиків.

Україна потребує нового покоління лідерів-пророків, які, виявляючи безстрашність, будуть у центрі політичного життя країни. Божа людина не уникає актуальних проблем господарського і соціального аспектів життя суспільства. Така людина зацікавлена в тому, щоб кожний розкрив себе у всій повноті Божого образу і подобі, розвиваючись таким чином, щоб основні людські потреби були задоволені законним шляхом. Що це означає? Це означає, що необхідні серйозні економічні зміни в країні, щоб у ній хотілось жити, створювати сім'ї та виховувати своїх дітей! А в чому проблема? Ми бачимо кричущу економічну несправедливість і, відповідно, відтік найкращих і найперспективніших за кордон. Більшість української молоді мають серйозні наміри виїхати з країни, а нам потрібні ті, які готові змінити економічну ситуацію у державі.

Російській філософ Л. Гумільов уперше використав термін «пасіонарність», щоб показати, що в суспільстві час від часу з'являються люди, які готові «жити для інших» і перетворювати світ навколо себе [14, с. 1]. Це люди великої мети і потужної пристрасті до зміни суспільства. У духовному сенсі це ті, які готові втілювати в життя Ісусову молитву: «Нехай прийде Царство Твоє» (Мф. 6:10). Саме таких людей потребує Україна. На думку Л. Гумельова, пасіонарність – це «здатність і прагнення до зміни оточення... Імпульс пасіонарності буває настільки сильним, що носії цієї ознаки – пасіонарії не можуть змусити себе розрахувати наслідки своїх вчинків. Це дуже важлива обставина, яка вказує, що пасіонарність – атрибут не свідомості, а підсвідомості, важлива ознака, яка виражається у специфіці конституції нервової діяльності» [14, с. 1].

Пасіонарна людина – це людина пристрасті, яка захоплена вищою метою. У християнстві – це прагнення висловити в собі Христа (Рим. 8:29), Який змінив обличчя єврейської релігійної громади I століття, яка згодом і стала родоначальницею християнської церкви. Для того, щоб Божі люди стали пристрастними, їм потрібен зразок, виражений у прикладі Христа, Який не собі догоджав, а служив іншим. Суспільство постійно змінюється, і проблеми, які були актуальними ще п'ять років тому, вже не здаються такими сьогодні. Тому завжди необхідно бути напоготові, щоб не втратити актуальність.

Отже, необхідно зазначити, що тема протестантської трудової етики є актуальним, хоча і спірним питанням для українського середовища. США, Англія, Швейцарія, країни Північної Європи мають високі економічні показники і є протестантськими країнами. Хоча не всі вбачають у цьому релігійний фактор, проте для України це приклади розвитку. Українські протестанти, евангельське християнство, бачачи себе спадкоємцями Реформації, можуть бути також і носіями протестантської трудової етики.

Ідея протестантської етики передбачає постійні реформи у всіх аспектах життєдіяльності суспільства. Цей бік взаємодії потребує змін не тільки в духовному і моральному житті, а й в економічній сфері, часто відхиляється у пострадянських українських церквах, які усвідомлюють, що їхній вплив на державу невеликий, тому головним завданням вважають те, щоб утриматись на плаву у своїй країні, не вказуючи державі, в яких сферах їй необхідна трансформація.

Українським протестантам не можна нехтувати спадщиною Реформації і необхідно використовувати її для формування власної доктрини праці. З іншого боку, феномен протестантської етики пов'язаний із трьома необхідними цінностями. Успіх протестантської етики залежить, по-пер-

ше, від сумлінної праці; по-друге, від старанності в роботі; по-третє, від розуміння того, що праця – це чеснота.

Отже, у дослідженні ми проаналізували ситуацію впливу протестантської етики праці на українське суспільство. Для цього ми визначилися із поняттям протестантської трудової етики, з'ясували стан взаємозв'язку між етикою праці та українським контекстом, а також виявили і дослідили вплив протестантської етики праці на суспільство.

Література

1. Барбур И. Этика в век технологи / И. Барбур. – М. : Библио-богослов. ин-т св. Апостола Андрея, 2001. – 380 с.
2. Булгаков С.Н. История экономических и социальных учений / С.Н. Булгаков. – М. : Астрель, 2007. – 988 с.
3. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма / М. Вебер [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://chisineu.files.wordpress.com/2012/09/biblioteca_protetanskaya_etiketa_weber.pdf.
4. Гончаров К. Ее величество традиция / К. Гончаров // Форум-20. Двадцать лет религиозной свободы и активной миссии в постсоветском обществе. Итоги, проблемы, перспективы евангельских церквей : матер. к дискуссиям / ред.-сост. М. Черенков. – К. : Дух і літера, 2011. – 426 с.
5. Забаев И.В. Протестантская этика и дух капитализма: «критика» веберовской гипотезы 30–60-х гг. XX в. / И.В. Забаев // Вестник ПСТГУ I: Богословие, Философия. – 2008. – Вып. 1 (21). – С. 61–79.
6. Малко Р. Грандіозна імітація. Світ у 2016. Український випуск. Український тиждень / Р. Малко. – 2016. – 146 с.
7. Макграт А. Богословская мысль реформации / А. Макграт. – Одесса : ОБШ «Богомыслие», 1994. – 316 с.
8. Пеннер П. Миссиология и герменевтика. Прочтение библейских текстов в контексте миссии. Серия «Коллоквиум в монографиях» / П. Пеннер. – Черкассы : Коллоквиум, 2014. – 312 с.
9. Протестантская трудовая этика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D1%82%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D1%8D%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.
10. Протестантская этика и дух капитализма. Критика теории М. Вебера [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://reled.net/protetanskaya-etika-i-duk-kapitalizma-kritika-teorii-m-vebera>.
11. Протестанти в Україні [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://joshua-project.net/countries/UP>.
12. Смит Д. На пути в Эммаус. Надежда во времена неопределенности / Д. Смит. – К. : Вікрита Біблія ; Дух і літера, 2011. – 152 с.
13. Тетерятников К. Протестантская этика в социально-политическом контексте Украины: от Макса Вебера к украинским реалиям // Евро-азиатский журнал богословия. Реформация: восточноевропейские измерения. – 2016. – № 17. – 356 с.
14. Тетерятников К. Какие лидеры нам нужны? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://teteryatnikov.blogspot.com/2013/02/blog-post.html>.
15. George R. Contemporary Sociological Theory and Its Classical Roots: The Basics / R. George. – McGraw-Hill. – P. 35–37.
16. Bendix. Max Weber / Bendix. – 1977. – P. 57. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://books.google.com.ua/books?id=63sC9uaYqQsC&pg=PA57&lpg=PA57&vq=mundane+affairs&hl=ru#v=onepage&q=mundane%20affairs&f=false>.

Анотація

Тетерятников К. В. Протестантська трудова етика та український контекст. – Стаття.

Статтю присвячено темі протестантської трудової етики в українському соціально-політичному контексті. Протестантська трудова етика є феноменом, який вплинув на західноєвропейський капіталізм. Виходячи з уявлення про те, що протестантська трудова етика впливає на добробут суспільства, автор приділяє особливу увагу тому, чому це не відбувається в Україні, що необхідно зробити для того, щоб протестантська етика і в українських реаліях стала впливовою силою із перетворення суспільства. З цією метою докладно аналізується український соціально-політичний контекст, підкреслюється актуальність протестантської трудової етики, показано принцип протестантської етики за Максом Вебером і українські перспективи. Автор доводить, що протестантська етика не тільки актуальна для України, а і є тим реальним шляхом, яким може йти українське суспільство майбутнього, щоб досягти розвитку і прогресу.

Ключові слова: протестантська трудова етика, український контекст, богослов'я, суспільство, пасіонарна людина, добробут.

Аннотация

Тетерятников К. В. Протестантская трудовая этика и украинский контекст. – Статья.

Статья посвящена теме протестантской трудовой этики в украинском социально-политическом контексте. Протестантская трудовая этика является феноменом, повлиявшим на западноевропейский капитализм. Исходя из представления о том, что протестантская трудовая этика влияет на благосостояние общества, автор уделяет особое внимание тому, почему это не происходит в Украине, что необходимо сделать для того, чтобы протестантская этика и в украинских реалиях стала влиятельной силой по преобразованию общества. С этой целью подробно анализируются украинский социально-политический контекст, подчеркивается актуальность протестантской трудовой этики, показан принцип протестантской этики по Макс Веберу и украинские перспективы. Автор показывает, что протестантская этика не только актуальна для Украины, но и является тем реальным путем, по которому может идти украинское общество будущего, чтобы достигнуть развития и прогресса.

Ключевые слова: протестантская трудовая этика, украинский контекст, богословие, общество, пасионарный человек, благосостояние.

Summary

Teteryatnikov K. V. Protestant labor ethics and the Ukrainian context. – Article.

The article is devoted to the theme of the Protestant work ethic in Ukrainian socio-political context. The Protestant work ethic is a phenomenon influenced the West European capitalism. Based on the idea that the Protestant work ethic affect the welfare of the society, the author pays special attention to why this is not happening in Ukraine and what needs to be done to ensure that the Protestant ethic and the Ukrainian reality has become a powerful force for the transformation of society. For this purpose, a detailed analysis of Ukrainian social and political context highlights the relevance of the Protestant work ethic shown by the principle of the Protestant ethic Weber and Ukrainian prospects. The author argues that the Protestant ethic is not only relevant for Ukraine, but is the reality way, which may go Ukrainian society of the future to achieve development and progress.

Key words: protestant labor ethic, Ukrainian context, theology, society, passionary man, welfare.